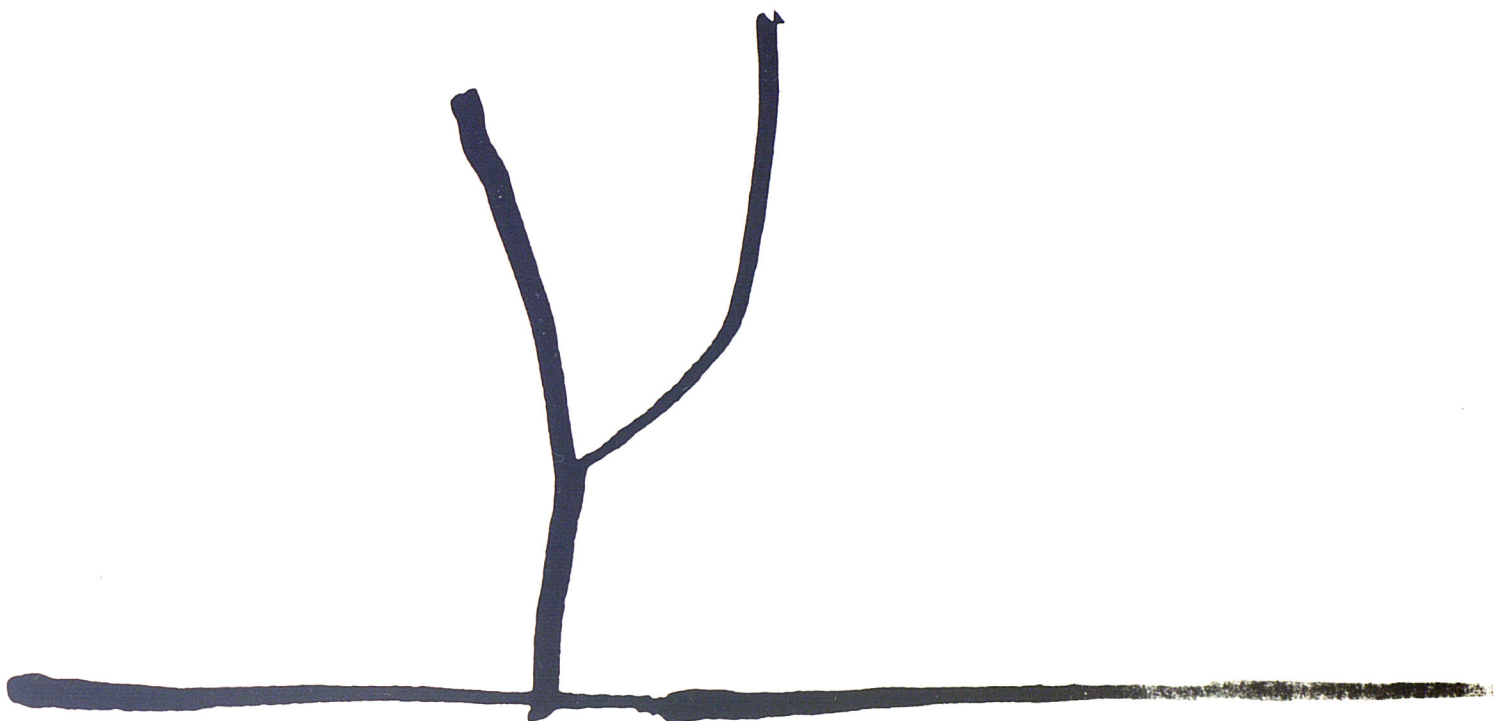

Y Figura de l'Art de Ramon Llull emprada a l'etapa de l'Art *abreujada d'atobar veritat* i l'Art *demonstrativa*, que mostra dins un cercle un sol concepte, la Veritat, i que s'oposa a la Figura Z de la Falsedat. Aquestes dues figures desapareixen de l'Art a partir de l'Art *inventiva* de 1290. (AB)

YABUR IBN MUHAMMAT (? - Mallorca 1115) Governador de Mallorca. Segons l'historiador Ibn Idhari, fou el primer valí de Mallorca quan aquesta illa fou incorporada a l'Imperi Almoràvit (1115). Com que Madina Mayurqa havia estat destruïda a causa de l'Expedició Pisanocatalana (1114-15), intentà traslladar la capital a l'interior de l'illa per evitar altres atacs marítims. Això provocà un aixecament dels pagesos mallorquins, durant el qual va morir. (GEM/MR)

YAHYA IBN ISHAQ IBN MUHAMMAD IBN GANIYA AL-MASUFI (Mallorca s XII - Miliana, Algèria 1237) Po-

lític i militar. Fill del sobirà almoràvit de les illes Balears Ishaq ibn Muhammad ibn Ganiya. Amb els seus germans Abd Allah, Djubbara, al-Gazi i Ali, intentà la reconquesta del nord d'Àfrica per als almoràvits. Conquerí Bugia (1184) i expulsà els almohades del Magrib oriental (1195-1203). Es retirà al sud de Tripolitània (1222) i a Sigilmassa (1226). Fou el darrer representant de la família almoràvit Banu Ganiya i mantengué la lluita antialmohade al nord d'Àfrica fins a la seva mort.

YANKO Grup d'empreses del calçat creat a Inca el 1961 per Josep Albaladejo Pujadas. S'ha dedicat a la producció de sabates i d'articles de marroquineria. La primera fàbrica es va instal·lar al carrer del Barco, d'Inca, a l'antiga factoria de can Pujadas. Ha utilitzat, a més de la marca Yanko, altres marques com Rúbrica, Pepe Albaladejo i Rover. El decenni de 1970-80, s'amplià amb la incorporació d'empreses auxiliars d'Inca i Lluçmajor i la

creació de societats subsidiàries, com Xarxa Comercial del Calçat SA, Disseny Mediterrani Balear SA, Disseny de Nous Sistemes, Calçat Perico SA i Calçats Illencs SL, entre d'altres. En aquella època, incrementà la producció, obtengué nous mercats a l'estranger i arribà a tenir, de forma directa, devers 700 treballadors. Els anys vuitanta, es va veure afectat per la crisi general del sector del calçat i de la pell. El 1991, les vendes encara superaren els 2.000 milions de pessetes, però tengué unes pèrdues de 183 milions. La situació empitjorà i el 1993 suspengué temporalment de feina 100 treballadors de les fàbriques de Palma i Lluçmajor. Aquell mateix any, suspengué pagaments i proposà una forta reducció d'ocupació. Això va provocar conflictes amb els treballadors i una greu crisi entre els proveïdors i els petits tallers independents d'Inca que treballaven per al grup. Aleshores, la Conselleria de Comerç i Indústria intentà solucionar la crisi amb la creació d'una empresa mixta integrada pel

Govern i empreses del grup, que es dedicaria a la comercialització de la producció a l'estranger. Malgrat això, la crisi continuà i el 1995, per evitar la fallida, es donà entrada a inversors que volguessin continuar fabricant calçat amb les marques del grup Yanko a la comarca del Raiguer. El 1978, Josep Albaladejo promogué la creació d'un equip de bàsquet, que jugà (1978-79) a la primera divisió B. La temporada següent els drets de l'equip foren comprats per l'empresa Kolflex. (MPV)

← Antoni Yarza Colomar

YARZA COLOMAR, ANTONI (Pòrtol, Marratxí 1934) Metge. Fill d'Antoni Yarza i de San Pedro. Es llicencià (1960) en medicina i cirurgia a la Universitat de Barcelona, on s'especialitzà (1965) en oftalmologia. El 1974, es diplomà en medicina d'empresa a l'Escola Nacional de Medicina del Treball. El 1978, implantà, a la clínica Mare Nostrum, de Palma, la primera lent de contacte intraocular en una operació de cataractes. És soci fundador i president, des de la seva creació (1988), de la *Fundació Balear Trasplantament* (←). Creà (1989) la secció d'oftalmologia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Balears, de la qual fou president fins a 1995. (GEM/JT)

YARZA COLOMAR, JOSEP (Pòrtol, Marratxí 1938) Metge i polític. Fill d'Antoni Yarza i de San Pedro. Es llicencià (1962) en medicina i cirurgia a

← Josep Yarza Colomar

la Universitat de Barcelona i es diplomà (1966) en medicina d'empresa a la de Madrid. Treballà (1967-74) com a especialista en medicina interna a l'Hospital Son Dureta, de Palma. Des de 1974, és metge d'atenció primària de l'Institut Nacional de la Salut —INSALUD—. Entre 1986 i 1987, fou president del Sindicat Mèdic Lliure de Balears. Va esser regidor (1987-91) i tinent de batle (1991-95) de l'Ajuntament de Palma pel Partit Popular —PP—. Actua (1991-92) com a president de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca. (GEM/JT)

→ Antoni Yarza i de San Pedro

YARZA I DE SAN PEDRO, ANTONI (Barcelona 1901 - Palma 1971) Metge i polític. Es llicencià (1926) en medicina i cirurgia a la Universitat de Barcelona. El 1929, fixà la residència a Mallorca. Des de 1955, fou cap del servei d'oftalmologia de l'Hospital Son Dureta, de Palma. Va esser regidor (1955-57) i tinent de batle (1957-61) de l'Ajuntament de Palma.

YATES, FRANCES AMELIA (Londres 1899 - 1981) Medievalista i lul·lista. Estudià filologia anglesa i francesa a la Universitat de Londres. Durant el decenni de 1950, començà a interessar-se per la figura de Ramon Llull i publicà els dos articles *The Art of Ramon Llull. An approach to it through Lull's Theory* (1954) i *Ramon Llull and John Scotus Erigena* (1960). Hi demostrà que les operacions de l'Art eren modelades sobre tècniques de la medicina astrològica medieval. El 1960, ingressà a la Maioricensis Schola Lullistica i participà en el Congrés Internacional de Lul·lisme de Formentor. A part, també és autor de *John Florio. The Life of an Italian in Shakespeare's England* (1934), *Giordano Bruno and the Hermetic Tradition* (1964), *The Art of Memory* (1966), *Theatre of the World* (1969) i *The Rocicrucian Enlightenment* (1972). El 1978, li atorgaren el premi Galileo Galilei. (ST)

YEHUDÀ BEN MOSÉ MOSCONÍ —LLEÓ GREC— (Okhrida, Macedònia 1328 - Mallorca 1377) Metge i comenarista jueu. El 1354, rebé el nomenament de metge reial. És autor d'un comentari bíblic a ibn Ezra, conclòs entre 1362 i 1370, i d'una recensió del *Séfer Yosippon*. La seva biblioteca, de la qual es conserven l'inventari (1375) i la subhasta (1377), era composta de 153 obres.

YLLA BACH, BERNAT (Vic, Catalunya 1916) Pintor. Cursà estudis artístics a Vic i a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. El 1937, es traslladà a París i, després, a Brussel·les, on fou deixeble d'Alfred Bastien i d'André Lother. Exposà a París, Brussel·les, Vic i Barcelona. El 1946, procedent de París, arribà a Mallorca, on fixà (1944-49) la residència. Pintà paisatges de l'illa dins una simplicitat geomètrica d'arrels cubistes, que foren rebutjats per la crítica i el públic de la Mallorca de postguerra i, decebut, passà al realisme acadèmic. Exposà, a Palma, a les galeries Costa (1946 i 1949) i a les galeries Quint (1949) i, a Sóller, a les galeries Mora (1949). (DF)

YSERN ALIÈ, PERE (Barcelona 1875 - 1946) Pintor. Estudià a l'acadèmia de Pere Borrell. Fèu part del nucli inicial del grup d'artistes i intel·lectuals El Rovell de l'Ou. Participà (1894 i 1898) en l'Exposició de Belles Arts de Barcelona. Entre 1896 i 1898, fou alumne de Ramon Tusquets a Roma. Fixà (1899-1939) la residència a París, encara que féu freqüents viatges a Barcelona. Passava els estius a Tossa (Catalunya) i a Pollença, on conegué Anglada Camarasa. Exposà (1901 i 1903) individualment a Barcelona. Pintà paisatges de Mallorca en un estil impressionista. Es dedicà sobretot a temes de dansa, sovint de tipus folklòric andalús. Es conserva obra seva al Museu d'Art Modern de Barcelona.

↓ Pere Ysern Aliè, Mallorca

